

Temat : Chrześcijaństwo religią państwową-analiza źródła historycznego.

Polecenie:

1.Dokonaj analizy tekstu źródłowego; Edykt mediolański z 313r. str.198-polecenia 1-3.

Załącznik: skan podręcznika historii str.198-199.

Czy wiesz, że...

We wrogim sobie środowisku społecznym chrześcijanie dbali o bezpieczeństwo swojej grupy. Na zewnątrz przenikało niewiele informacji o ich kulcie, co stało się przyczyną podejrzeń o to, że chrześcijanie dopuszczają się budzących odrazę praktyk. Oskarżano ich między innymi o kazirodztwo oraz uśmiercanie niemowląt i picie ich krwi. Ta ostatnia pogłoska wynikała z niezrozumienia istoty Eucharystii jako ofiary z życia i krwi Chrystusa. W ten sposób łatwo było z chrześcijan uczynić kozły ofiarne. Zrzucono na nich odpowiedzialność za wywołanie różnorodnych klęsk, rozumianych jako zemsta dawnych bogów. Mieli oni się mścić za praktyki chrześcijan i ich hardość w odmawianiu oddawania czci tradycyjnym bóstwom.

**Złoty medal cesarski z IV w.,
Historyczne Muzeum Sztuki
w Wiedniu**

Na medalu ukazano cesarza Konstantyna I Wielkiego w otoczeniu rodziny. Władca jest koronowany ręką Boga wysuwającą się z obłoków.

Polecenia

W ten sposób ujawniono i usunięto chrześcijan z tych instytucji. Prawdziwe represje rozpoczęły się w 303 r., kiedy nakazano zniszczenie pism i kościołów chrześcijańskich oraz zakazano sprawowania kultu. Wstępem do krwawych represji było wydanie w 304 r., pod karą śmierci, polecenia złożenia ofiar oficjalnym bogom. Sprzeciwiający się powiększyli grono męczenników. Ich dokładna liczba nie jest jednak znana. Kres prześladowaniom położył **Galeriusz**, jeden z tetrarchów. W 311 r., kilka dni przed swoją śmiercią, wydał edykt o tolerancji wobec chrześcijan. Pchnęła go do tego cechująca Rzymian przesądność. Galeriusz poważnie zachorował, a jego śmierć poprzedzały długie i straszliwe cierpienia, w czym dopatrzoneo się zemsty Boga chrześcijan. Prześladowania trwały jednak jeszcze do 313 r.

Na drodze do religii państwowej

Sytuacja chrześcijan w imperium zmieniła się radykalnie dzięki polityce cesarza **Konstantyna Wielkiego**. Nawrócił się on w 312 r. pod wpływem widzenia, w którym, jak podaje Laktancjusz, ujrzał znak Chrystusa jako zapowiedź zwycięstwa. Było to w przededniu decydującej bitwy o władzę na Moście Mulwijskim. W **313 r.** Konstantyn wydał w Mediolanie z cesarzem Wschodu Licyniuszem **edykt mediolański**.

ŹRÓDŁO HISTORYCZNE

Edykt mediolański z 313 r.

Gdyśmy się szczęśliwie, ja, cesarz Konstantyn, jak również ja, cesarz Licyniusz, w Mediolanie zjechali [...] uznaliśmy za konieczne [...] wydać przede wszystkim i to, które do czci bóstwa się odnosi, a mianowicie chrześcijanom i wszystkim dać zupełną wolność wyznawania religii, jaką kto zechce. W ten sposób bowiem bóstwo w swej niebieskiej siedzibie i dla nas i dla wszystkich, którzy naszej poddani są władzy, zjednać będzie można i uspokoić łaskawie. Ze zbawiennych więc i słusznych powodów postanowiliśmy powziąć uchwałę, że nikomu nie można zabronić swobody decyzji, czy myśl swą skłoni do wyznania chrześcijańskiego, czy do innej religii, którą sam za najodpowiedniejszą dla siebie uzna, a to dlatego, by najwyższe bóstwo, któremu cześć według swobodnego przekonania oddajemy, mogło nam we wszystkich okolicznościach okazać zwykłą swą względność i przychyłność.

Cyt. za: *Powszechna historia państwa i prawa*, tłum. J. Czuj, Poznań 1975, s. 29-30.

1. Wyjaśnij, jakie prawo chrześcijanom przyznali cesarze Konstantyn i Licyniusz.
2. Określ, w jaki sposób władcy uzasadniali swoją decyzję.
3. Oceń znaczenie edyktu mediolańskiego dla położenia chrześcijan w cesarstwie rzymskim. Uzasadnij swoje zdanie.

Jednym z jego elementów było przyznanie wszystkim, również chrześcijanom, prawa do wolnego wyboru religii. Przedstawiciele tego wyznania stanowili jeszcze wyraźną mniejszość w imperium. Stopniowo jednak byli otaczani przez cesarza coraz większą opieką, a polityka dworu zaczęła zwracać się nawet przeciw pewnym formom kultów pogańskich. **W 380 r. cesarz Teodozjusz uznał chrześcijaństwo za religię panującą.** Odtąd zaczął się wielowiekowy związek państwa z Kościołem.

Herezja arińska i sobór w Nicei

We wczesnym Kościele nastąpił wielki spór doktrynalny. Wywołało go wystąpienie aleksandryjskiego kapłana **Ariusza**, który głosił, że Chrystus jako stworzony przez Boga nie jest współistotny Ojcu. W ten sposób Ariusz odrzucał bóstwo Syna Bożego. Doktrynę tę nazywamy **arianizmem**. Rozpowszechnianie się tych poglądów skłoniło Konstantyna do zwołania w **325 r. pierwszego soboru powszechnego w Nicei** w Azji Mniejszej. Nauka Ariusza została potępiona. Przyjęto też podstawowe zasady wiary w postaci wyznania wiary, zwanego *Credo* (z łac. „wierzę”). Aby usunąć wątpliwości zasiane przez arianizm, wprowadzono do niego stwierdzenie, że Chrystus jest współistotny Ojcu.

Od pierwszego soboru zaczęło się rysować duchowe i honorowe pierwszeństwo biskupa Rzymu. Miało ono z początku charakter spontaniczny. Dopiero w połowie V w. biskup rzymski Leon I uznał się za głowę całego Kościoła. Wywoływało to opór ze strony Kościołów wschodnich, który ostatecznie przyniósł podział na Kościół rzymski i prawosławny, przypięczętowany **schizmą w 1054 r.**

Cesarz Konstantyn I podczas obrad soboru nicejskiego, wczesnośredniowieczne malarstwo książkowe

Po ogłoszeniu na soborze w Nicei dekretem potępiającego nauki Ariusza nastąpiło symboliczne niszczenie jego pism.

Polecenia

1. Wskaż na ilustracji cesarza i wymień widoczne atrybuty jego pozycji. Wymień grupy społeczne przedstawione na ilustracji. Po czym można je rozpoznać?
2. Przypomnij znane ci z historii przypadki niszczenia ksiąg.

